

KICHIK MAKTAB YOSHIDA DIQQAT MUAMMOLARI

Eshnazarova Barno Habibullayevna

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20458641>

Annotatsiya. Mazkur ilmiy maqolada kichik maktab yoshidagi bolalarda uchraydigan diqqat muammolari, ularning psixologik xususiyatlari, kelib chiqish sabablari hamda ta'lim jarayoniga ta'siri tahlil qilingan. Shuningdek, diqqat buzilishining oldini olish va korreksion ishlarda qo'llaniladigan psixologik metodlar haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: diqqat, kichik maktab yoshi, psixologiya, diqqat buzilishi, ta'lim jarayoni, psixodiagnostika, korreksiya.

Аннотация. В данной научной статье рассматриваются проблемы внимания у детей младшего школьного возраста, их психологические особенности, причины возникновения и влияние на учебную деятельность. Также анализируются методы профилактики и психологической коррекции нарушений внимания.

Ключевые слова: внимание, младший школьный возраст, психология, нарушение внимания, учебная деятельность, коррекция.

Abstract. This scientific article examines attention problems among primary school children, their psychological characteristics, causes, and impact on educational activities. Preventive measures and psychological correction methods are also discussed.

Keywords: attention, primary school age, psychology, attention disorders, educational process, correction, psychodiagnostics.

Kichik maktab yoshi bolaning psixik rivojlanishida muhim bosqich hisoblanadi. Aynan shu davrda bolada o'quv faoliyati yetakchi faoliyatga aylanadi va diqqatning rivojlanishi alohida ahamiyat kasb etadi. Diqqatning yetarli darajada shakllanmaganligi bolaning bilimlarni o'zlashtirishiga, xotira jarayonlariga va umumiy psixologik rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Bugungi kunda pedagog va psixologlar tomonidan kichik maktab yoshidagi bolalarda diqqat muammolari dolzarb masala sifatida o'rganilmoqda. Chunki zamonaviy axborot texnologiyalari, noto'g'ri kun tartibi va psixologik omillar bolalarda diqqatning pasayishiga sabab bo'lmoqda.

Diqqat – bu shaxsning ongini muayyan obyektga yo'naltirishi va unda jamlay olish qobiliyatidir. Psixologiyada diqqatning ixtiyorsiz, ixtiyoriy va ixtiyoriydan keyingi turlari farqlanadi. Kichik maktab yoshidagi bolalarda diqqatning barqarorligi hali to'liq shakllanmagan bo'ladi. Shu sababli ular uzoq vaqt davomida bir faoliyat bilan shug'ullanishda qiynaladilar. Ayniqsa, qiziqarsiz yoki murakkab vazifalarda diqqat tez chalg'iydi.

Diqqat – bu shaxsning ongini muayyan obyektga yo'naltirishi va unda jamlay olish qobiliyatidir. Psixologiyada diqqatning ixtiyorsiz, ixtiyoriy va ixtiyoriydan keyingi turlari farqlanadi. Kichik maktab yoshidagi bolalarda diqqatning barqarorligi hali to'liq shakllanmagan bo'ladi. Shu sababli ular uzoq vaqt davomida bir faoliyat bilan shug'ullanishda qiynaladilar. Ayniqsa, qiziqarsiz yoki murakkab vazifalarda diqqat tez chalg'iydi. Kichik maktab yoshidagi bolalarda diqqatning barqarorligi hali to'liq shakllanmagan bo'ladi. Shu sababli ular uzoq vaqt davomida bir faoliyat bilan shug'ullanishda qiynaladilar. Ayniqsa, qiziqarsiz yoki murakkab vazifalarda diqqat tez chalg'iydi. Bolalarda diqqat hajmi asta-sekin kengayib boradi. O'qituvchi tomonidan tashkil etilgan ta'lim jarayoni diqqatning rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Mazkur yosh davrida bolalarda ko'rgazmali materiallar orqali diqqatni jalb qilish

samarali hisoblanadi. Rangli tasvirlar, interaktiv metodlar va o'yin elementlari diqqatning faollashuviga yordam beradi. Boshlang'ich sinf davrida bolalarda diqqat hajmi asta-sekin kengayib boradi. O'qituvchi tomonidan tashkil etilgan ta'lim jarayoni diqqatning rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi.

Kichik maktab yoshidagi bolalarda diqqat muammolarining kelib chiqishida biologik, psixologik va ijtimoiy omillar muhim rol o'ynaydi. Uyqu rejimining buzilishi, ortiqcha gadgetlardan foydalanish, oiladagi psixologik muhit va stress omillari diqqatning pasayishiga olib keladi.

Shuningdek, ayrim nevrologik xususiyatlar va giperaktivlik sindromi ham diqqat muammolarini kuchaytirishi mumkin. Kichik maktab yoshidagi bolalarda diqqat muammolarining kelib chiqishida biologik, psixologik va ijtimoiy omillar muhim rol o'ynaydi. Uyqu rejimining buzilishi, ortiqcha gadgetlardan foydalanish, oiladagi psixologik muhit va stress omillari diqqatning pasayishiga olib keladi. Shuningdek, ayrim nevrologik xususiyatlar va giperaktivlik sindromi ham diqqat muammolarini kuchaytirishi mumkin.

Diqqatning sustligi o'quv faoliyatining samaradorligini pasaytiradi. Bunday bolalar topshiriqlarni oxirigacha bajarmaslik, darsda chalg'ish, xatolarni ko'p qilish kabi holatlarni namoyon etadi.

Natijada bolaning o'zlashtirishi pasayadi va o'ziga bo'lgan ishonchi kamayadi. Bu esa keyinchalik motivatsiya va psixologik holatga salbiy ta'sir qiladi. Psixologlar diqqat muammolarini aniqlash uchun turli metodikalardan foydalanadi. Jumladan, Burdon testi, Shulte jadvallari, Munsterberg metodikasi va kuzatish usullari keng qo'llaniladi. Mazkur metodikalar orqali bolaning diqqat hajmi, barqarorligi va tezligi aniqlanadi. Psixologlar diqqat muammolarini aniqlash uchun turli metodikalardan foydalanadi. Jumladan, Burdon testi, Shulte jadvallari, Munsterberg metodikasi va kuzatish usullari keng qo'llaniladi. Mazkur metodikalar orqali bolaning diqqat hajmi, barqarorligi va tezligi aniqlanadi.

Diqqat muammolarini bartaraf etishda psixologik treninglar, rivojlantiruvchi o'yinlar va maxsus mashqlar samarali hisoblanadi. Ota-onalar va o'qituvchilarning hamkorligi muhim ahamiyatga ega. Bolalarning kun tartibini to'g'ri tashkil qilish, jismoniy mashqlar va sog'lom psixologik muhit yaratish diqqatning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Xulosa qilib aytganda, kichik maktab yoshidagi bolalarda diqqat muammolari ularning ta'lim faoliyati va psixik rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Muammoning oldini olishda psixologik yondashuvlar, oilaviy qo'llab-quvvatlash va zamonaviy pedagogik metodlarning ahamiyati katta.

Diqqatni rivojlantirishga qaratilgan mashg'ulotlar va psixologik korreksiya ishlari bolaning o'quv faoliyatini samarali tashkil etishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Vigotskiy L.S. Pedagogik psixologiya. – Moskva, 2019.
2. Rubinshteyn S.L. Umumiy psixologiya asoslari. – Moskva, 2018.
3. G'oziev E.G'. Psixologiya. – Toshkent, 2020.
4. Karimova V.M. Yosh davrlari psixologiyasi. – Toshkent, 2021.
5. Piaget J. Child Psychology and Education. – New York, 2017.
6. Elkonin D.B. Bolalar psixologiyasi. – Moskva, 2019.
7. Nemov R.S. Psixologiya. – Moskva, 2020.

8. Абрамова Г.С. Возрастная психология. – Санкт-Петербург, 2018.
9. Leontev A.N. Activity, Consciousness and Personality. – London, 2019.
10. UNICEF. Child Development Report, 2021.
11. WHO. Mental Health of School Children, 2022.
12. Bozhovich L.I. Personality and its Formation in Childhood. – Moscow, 2018.
13. Ismoilov S. Pedagogik psixologiya asoslari. – Samarqand, 2023.
14. Qodirov B.R. Boshlang'ich ta'lim psixologiyasi. – Toshkent, 2022.
15. Davidov V.V. Learning Activity and Child Development. – Moscow, 2020.